

"Nizam" ile "intizam" kavramları arasında fark var mı?

"Biz gözümüzü açtıkça, kâinat yüzüne nazarımızı saldırdıkça, en evvel gözümüze ilişen, âmm ve mükemmel bir nizamdır ve şâmil, hassas bir mizandır görüyoruz. Her şey dakik bir nizam ile hassas bir mizan ve ölçü içindedir. Daha bir parça dikkat-i nazar ettikçe, yeniden yeniye bir tanzim ve teviziniyet gözümüze çarpıyor. Yani: Birisi, intizam ile o nizamı değiştiriyor ve tartı ile o mizanı tazelandiriyor."(1)

Bu ifadelerden anlaşılıyor ki; kainatta her şey **nizam** ile yani düzenli, tertipli, yerli yerinde yaratılmıştır. Mesela, insanın simasındaki göz, burun, ağız ve kulakların hepsinin tertibi, düzeni ve birbiriyle olan nisbeti en mükemmel bir şekilde icad edilmiştir. Biz buna yüzdeki nizam diyoruz. Fakat bu nizam sabit değildir. Çünkü insanın yaşı ilerledikçe bu yüzündeki azalar da büyümekte veya değişmektedir. Fakat o simadaki düzen, tertib ve nisbet bozulmamaktadır. İşte bu iki nizamlı hilkat arasındaki düzenli değişime **intizam** diyoruz. Nizamı intizamla değiştirmek de **tanzim** diye adlandırılmaktadır.

Kainatta, hususan zihayatta devamlı bir tahavvül, tagayyür olduğundan âdetta her şeyin nizamı her an intizamla değiştirilmekte ve bu faaliyetten **ism-i hakemin** tecelli-i azamı nazara görünmektedir.

(1) bk. [Mektubat, Yirminci Mektup, İkinci Makam, İkinci Kelime.](#)